

Holbergsgade 6
DK-1057 København K

T +45 7226 9000
F +45 7226 9001
M sum@sum.dk
W sum.dk

Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg

Dato: 23-03-2017
Enhed: JURPSYK
Sagsbeh.: DEPSBRE
Sagsnr.: 1700899
Dok. nr.: 328839

Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg har den 27. januar 2017 stillet følgende spørgsmål nr. 441 (Alm. del) til sundhedsministeren, som hermed besvares endeligt. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra udvalget.

Spørgsmål nr. 441:

”Ministeren bedes oversende et resumé af den forskning, der på nuværende tidspunkt foreligger om funktionelle lidelser.”

Svar:

Jeg har til endeligt svar på dette spørgsmål indhentet bidrag fra Sundhedsstyrelsen, som jeg henholder mig til:

”Funktionelle lidelser er en samlebetegnelse for lidelser, hvor individer har vedholdende fysiske symptomer, der påvirker funktionsevne og livskvalitet. Ved klinisk undersøgelse eller supplerende diagnostiske undersøgelser findes ikke en oplagt forklaring på symptomerne. Hvis fysiske eller kropslige fund er til stede, forklarer de ikke symptomernes art eller omfang på en tilfredsstillende måde.

Samlebetegnelsen funktionelle lidelser samler således forskellige sygdomme og/eller diagnoser, herunder såkaldt somatoforme lidelser, og funktionelle somatiske syndromer. Betegnelsen MUS (medicinsk uforklarede symptomer) anvendes også.

Forskning på området kan derfor også have forskellige udgangspunkter, og der foreligger forskning i såvel funktionelle lidelser, somatoforme lidelser, MUS og i de enkelte funktionelle somatiske syndromer, ligesom forskningen kan være fokuseret på at identificere mulige udløsende faktorer eller biomarkører for sygdommen, opstille diagnostiske kriterier og se på forekomst, vurdere behandling eller vurdere prognose. Det betyder at der er meget store mængder forskning på området, og at det derfor ikke er muligt for Sundhedsstyrelsen at resumere forskningen. Herudover skal det fremhæves at der er betydelig forskningsaktivitet på området, og at det må forventes at vores viden på feltet vil udvikle sig og blive forøget i de kommende år. Sundhedsstyrelsen har ikke til besvarelsen foretaget en systematisk litteraturgennemgang, og det efterfølgende har karakter af nedslag.

Sundhedsstyrelsens publikationer:

Sundhedsstyrelsen har udarbejdet en NKR om generaliserede smerter i bevægeapparatet, hvor der, baseret på evidens, bl.a. gives anbefalinger om superviseret træning, kognitiv adfærdsterapi og patientuddannelse.

<https://www.sst.dk/da/udgivelser/2015/~media/C2305D647E6F4E5B9229D88E96322335.ashx>

Sundhedsstyrelsens håndbog om fysisk aktivitet indeholder anbefalinger i forhold til fysisk aktivitet til patienter med fibromyalgi og kronisk træthedssyndrom.

<http://www.sst.dk/~media/6B3A4AE698BC42139572C76C5854BA76.ashx>

Populationsbaseret forskning:

Der pågår aktuelt en stor dansk befolkningsundersøgelse med næsten 10.000 deltagere, som skal give ny viden om funktionelle lidelser i Danmark, DanFunD. Den første artikel, som beskriver kohorten, og forekomst af selvrapporterede funktionelle lidelser, er publiceret for nylig. Undersøgelsen har fokus på syndromerne irritable tyktarm, kronisk træthedssyndrom, multiple chemical sensitivity, whiplash og fibromyalgi, og 10 % af mændene og 13,9 % af kvinderne oplyser at have én af de nævnte lidelser, med irritable tyktarm som det mest fremherskende.

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5333638/>

Af en stor hollandsk befolkningsundersøgelse fremgår, at 11 % oplyser at have en af følgende lidelser; kronisk træthedssyndrom, fibromyalgi eller irritable tyktarm. Undersøgelsen viser, at mennesker med funktionelle somatiske syndromer har signifikant lavere funktionsevne, livskvalitet og tilknytning til arbejdsmarkedet samt højere sygefravær sammenlignet med raske kontroller, og på flere parametre på niveau med patienter med leddegigt, multipel sclerose og inflammatorisk tarmsygdom.

<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0022399915004390>

Øvrig forskning:

Ved Forskningsklinikken for Funktionelle Lidelser ved Århus Universitetshospital er der gennemført og publiceret en lang række studier vedr. funktionelle lidelser, herunder om definitioner, forskellige behandlinger til patienter med svære funktionelle lidelser i form af fx kognitiv adfærdsterapi, ligesom der er udgået danske lærebøger fra klinikken, og man har bidraget med kapitler til en udenlandsk lærebog.

Der foreligger en del Cochrane Reviews, som omhandler forskellige funktionelle syndromer. Til eksempel kan nævnes at der er 28 reviews vedrørende fibromyalgi i forhold til forskellige behandlinger med medicin, fysisk træning og terapi, og 3 reviews vedrørende kronisk træthedssyndrom og 6 reviews vedrørende irritable tyktarm.

Kliniske retningslinjer:

Evidensen vedrørende forskellige funktionelle lidelser er også samlet og resumeret i forskellige kliniske retningslinjer fra forskellige lande. På dansk foreligger en retningslinje målrettet almen praksis, som giver anbefalinger i forhold til håndtering af patienter. <http://vejledninger.dsam.dk/funktionellelidelser>

Eksempler på internationale retningslinjer vedr. fibromyalgi og kronisk træthedssyndrom fremhæves nedenfor.

Der foreligger en europæisk retningslinje fra 2017 vedr. behandling af fibromyalgi. Baseret på en meget omfattende litteraturgennemgang anbefales initialt patientuddannelse og graderet fysisk træning, og ved fravær af effekt, afhængigt af dominerende symptombillede og individuelt tilpasset, psykologisk behandling, medicinsk smertebehandling og multifaktoriel rehabilitering. <http://ard.bmj.com/content/annrheumdis/76/2/318.full.pdf>

En canadisk retningslinje fra 2012 vurderes at være på linje med disse anbefalinger. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/23748251>

Det norske helsedirektorat har i 2015 publiceret en klinisk vejledning om CFS/ME. Retningslinjen beskriver udfordringerne ved håndtering af en lidelse, hvortil der ikke findes en kurativ behandling, og anbefaler en individualiseret tilgang til patienterne baseret på symptomlindring. Beskrevne mulige behandlingstiltag er bl.a. kognitiv adfærdsterapi, træning i form af graderet træning eller graderet aktivitetstilpasning, såkaldt energitilpasning (som hjælper patienten til at holde sig indenfor den belastning som de tåler uden forværring af symptomer), og rehabiliterende indsatser med henblik på at øge mestring af symptomer. <https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/nasjonal-veileder-pasienter-med-cfsme-utredning-diagnostikk-behandling-pleie-og-omsorg>

Flere af disse anbefalinger til behandlinger fremgår også af britiske NICE's kliniske retningslinje vedr. CFS/MS, som er fra 2007. Det fremgår af hjemmesiden at man aktuelt afklarer om retningslinjen skal opdateres, og beslutning om dette forventes at foreligge sommer 2017. <https://www.nice.org.uk/guidance/cg53>"

Med venlig hilsen

Karen Ellemann / Sarah Bang Refberg